

Alfred Neumann, Vindobona. Die römische Vergangenheit Wiens. Geschichte, Erforschung, Funde. Hermann Böhlhaus Nachf., Wien-Köln-Graz 1972, vel. 8°, 180 str., 128 sl.

Pred seboj imamo prvo monografijo o Vindoboni izpod peresa prof. A. Neumanna, nekdanjega vodje arheološkega oddelka Zgodovinskega muzeja mesta Dunaja, v kateri so zbrani vsi podatki o izkopavanjih na področju mesta, dosedaj sicer dosegljivi le v obliki kratkih notic in poročil o izkopavanjih, objavljenih po različnih, pogosto tudi težko dostopnih revijah.

Kot je že iz podnaslova razvidno, je knjiga tematsko razdeljena na tri obsežna poglavja. V prvem poglavju opisuje avtor položaj Vindobone v širšem zgodovinskem okviru.

V drugem poglavju podaja zgodovino raziskovanj antičnega Dunaja, ki se začenjajo že v 16. stoletju, vendar do druge polovice 19. stoletja, ko šele lahko govorimo o prvih sistematičnih raziskovanjih, ne presežejo diletantsko ljubiteljskih poskusov izkopavanja, pa do časa po drugi svetovni vojni, ko se raziskovanja zaradi pozidanosti področja nekdanje Vindobone osredotočajo na vrednotenje do tedaj izkopanega materiala (v pripravi je korpus skulptur, katalog rimskih opek ter rimskih novcev).

Kratko poglavje je posvečeno izčrpnemu opisu sicer skromnih, a restavriranih ter obisku namenjenih ostankov antičnih stavb. V lični in zanimivi knjigi, ki sicer ne presega tudi širši javnosti namenjeni informacijski okvir, so izčrpno obdelane ob priliki novogradenj na raznih koncih mesta odkrite drobne najdbe, ki se danes hranijo v muzeju ali po zasebnih zbirkah ter so bogato zastopane v slikovnem delu knjige.

Peter Kos

Robert Göbl, Typologie und Chronologie der keltischen Münzprägung in Noricum. Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse, Denkschriften 113 = Veröffentlichungen der Numismatischen Kommission Band II. Wien 1973. 154 s., 50 tab., 2 zložljivi tabeli.

Odkar so bila napisana temeljna dela različnega poznavalca keltske numizmatike K. Pinka (Keltisches Silbergeld in Noricum, *WPZ* 24 [1937] 42—76; Einführung in die keltische Münzkunde, *Arch. Austr.* 6 [1950]; Die keltischen Münzen vom Magdalensberg, *Carinthia I* 148 [1958] 130—144) — da naštejemo le ona, ki obravnavajo probleme noriških kovov — je preteklo več desetletij, tekom katerih je marsikatera trditev pod težo novega materiala izgubila svojo veljavo, predvsem pa se je čutila potreba po novi, detajlnejši tipologiji.

Prav zato je tembolj razveseljivo, da imamo končno pred seboj delo, ki se podrobno loteva problemov noriškega kovništva, predvsem pa tipologije in relativne kronologije velikih noriških srebrnikov. Knjiga, ki je izšla kot druga izdaja leta 1970 ustanovljene Numizmatične komisije pri avstrijski Akademiji znanosti in katere avtor je prof. R. Göbl, Pinkov učenec in naslednik ter izredno delavni vodja te komisije, je zaradi problematike, katero obravnava, vredna, da si jo na tem mestu nekoliko pobliže ogledamo.

Göbl obravnava v knjigi le noriške keltske kove in to predvsem velike srebrnike, katere uvršča v nek relativno kronološki sistem na podlagi primerjave žigov, tehnike, katere osnova je ugotovitev, da je uporabnostna doba žigov za aver in rever različna, saj se žig za rever izrazi veliko preje kot žig za aver. Tako pride do kombinacije žigov — na enem averu se vežeta dva revera, od teh zadnji z drugim averom. Povsem s tehničnega gledišča je to razloženo v 2. poglavju (10—21). Za razliko od Pinka, ki je v že omenjenih delih noriške kove delil v starejšo skupino, kamor je uvrščal hrvaško-štajersko ter štajersko-kranjsko grupo, in mlajšo skupino, kamor je uvrstil koroško grupo, deli Göbl te kove le v zahodno in vzhodno noriško plast, katerih vsako deli v deset relativno-kronološko sledečih si stopenj; vsako deli glede na emisije še v podstopnje. Izgradnjo tega sistema, katero razlaga v tretjem poglavju (22—38) ter na obeh sinhronogramih na koncu knjige, povzemam le sumarno.

Osnovo zahodno-noriške plasti predstavljajo novci z Apolonovo glavo z dvovrstnim lovorovim vencem na averu ter jezdecem na